

Evropský on-line nástroj srovnávání řízení kvality škol

Adéla Plátková

Abstrakt: Příspěvek se zabývá systémy sebehodnocení středních odborných škol v České republice. Seznamuje s nástrojem BEQUAL, který je k sebehodnocení škol používán ve více než deseti evropských zemích.

Klíčová slova: sebehodnocení škol, střední odborné školy, střední odborná učiliště, BEQUAL.

Abstract: The paper is concerned with self-evaluation systems of upper secondary technical schools in the Czech Republic. It presents the BEQUAL, an instrument for school self-evaluation that has been used in more than ten European countries.

Keywords: schools self-evaluation, upper secondary technical schools, upper secondary vocational schools, BEQUAL.

Nástroj srovnávání (*benchmarking*) pro zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě (BEQUAL) byl původně vyvinut a pilotován v 6 zemích EU a rozšířen do dalších 6 zemí. V současné době existuje nástroj BEQUAL v 11 jazycích a funguje ve 12 zemích (Rakousko, Bulharsko, Francie Německo, Řecko, Itálie, Litva, Polsko, Rumunsko, Španělsko, Spojené království a Turecko). Nástroj BEQUAL použilo v těchto zemích více než 450 vzdělávacích institucí, zatímco Společenství praxe se neustále a rychle rozšiřuje, a to prostřednictvím portálu BEQUAL a prostřednictvím sociálních médií. V příštím roce bude tento nástroj zaveden i do České republiky.

Kvalita výsledků vzdělávání v České republice v porovnání s dalšími zeměmi OECD je průměrná a ani výhled do budoucna není příliš pozitivní. Na základě dlouhodobých zkušeností s prací se středními odbornými školami a učilišti víme, a potvrzují to i strategické dokumenty, např. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015–2020*, že klíčovým prvkem pro zajištění kvality škol jsou ředitelé škol a učitelé. Při řízení škol jsou stále důležitější nástroje sebehodnocení a využívání autoevaluačních principů hodnocení škol. Systém autoevaluačních škol je v České republice rozvinut na poměrně vysoké úrovni díky projektu *Cesta ke kvalitě*, který realizoval NÚV a školy jej často využívají.

Řídicí pracovníci SOŠ a SOU se totiž v současné době potýkají s obrovskou zátěží byrokratických a administrativních nároků, a proto často sklouzávají k administrativnímu a manažerskému řízení školy. Nezbyvá jim čas na pedagogické vedení, na řešení vztahů mezi zaměstnanci, na řešení postojů a vztahů žáků a rodičů. Ukazuje se, že je nezbytné, aby škola nebyla uzavřená, ale navazovala kvalitní a aktivní vztahy se všemi důležitými činiteli. Je potřeba, aby tuto skutečnost nechápali jen ředitelé škol, ale aby se na rozvíjení těchto vztahů a budování sítí podíleli i řadoví pedagogové a další zaměstnanci škol.

Velmi mnoho středních odborných škol a učilišť prošlo etapou slučování, což má za následek výrazný tlak na skutečně kvalitní systém řízení včetně využívání kvalitních autoevaluačních metod. Některé školy tato situace vzhledem k populační křivce a tlaku na zvyšování efektivity vzdělávání v nejbližší době čeká. Ve školách, které prošly touto situací, nebo jí teprve projdou, je potřeba stabilizovat kolektivy zaměstnanců, podpořit vybudování pozitivních a tvůrčích vztahů mezi zaměstnanci tak, aby nedocházelo k rivalitě a animozitám mezi zaměstnanci původně samostatných subjektů.

Díky reformám realizovaným ve vzdělávání v posledních 25 letech probíhají ve školách postupně procesy, které systematicky pomáhají smysluplně pracovat se zpětnou vazbou od učitelů, žáků, rodičů, sociálních partnerů, nepedagogických pracovníků školy... Řídicí pracovníci mají zájem na tom, aby prostřednictvím kvalitního řízení podporovali pozitivně potenciál rozvoje škol. Chtějí změnit myšlení svých podřízených, kteří někdy berou aktivity spojené s autoevaluační, řídicími procesy a nastolením kultury excelence jako zbytečnou byrokratickou povinnost, jako ohrožení či jako něco, čeho je nutno se bát.

K postupnému zavedení kvalitního systému sebehodnocení škol a především k rozšíření systému kvality v odborném vzdělávání o evropskou dimenzi by mohl přispět i právě realizovaný projekt *Bequal.net – Přenos nástroje BEQUAL a rozvoj společenství praxe pro zajištění kvality v odborném vzdělávání*. Jedná se o projekt Erasmus+, KA2 Strategická partnerství v odborném vzdělávání. Dvouletý projekt byl zahájen v září 2014 a jeho cílovou skupinou jsou právě poskytovatelé odborného vzdělávání a tvůrci politiky. Cílem je rozvinout systém zajištění kvality v institucích odborného vzdělávání a přípravy prostřednictvím propagace sebehodnocení, srovnávání kvality a síťování v odborném vzdělávání a přípravě.

Sebehodnotící nástroj, který je založen na Evropském referenčním rámci pro zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě (EQAVET) existuje již ve dvanácti zemích EU a rozšiřuje své techniky pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy z Řecka (IDEC S.A., www.idec.gr) na další tři země – Lotyšsko (koordinátor projektu Latvijas Kvalitātes biedrība, www.kvalb.lv), ČR (partner Educational Association, o.s., www.educationalassociation.eu) a Finsko (Suoman Laatuhydistys ry, www.laatukeskus.fi).

Obecné cíle projektu Leonardo da Vinci „Nástroj srovnávání (benchmarking) pro zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě (BEQUAL)“ jsou:

- Rozvíjet zajišťování kvality v institucích odborného vzdělávání a přípravy v zúčastněných zemích, a to prostřednictvím podpory sebehodnocení, kvalitního srovnávání (*benchmarkingu*) a vytváření sítí v odborném vzdělávání a přípravě.
- Podporovat používání Evropského referenčního rámce pro zajišťování kvality (EQAVET) v institucích odborného vzdělávání a přípravy.
- Umožnit praktické uplatňování rámce zajišťování kvality v odborném vzdělávání a přípravě pomocí online nástroje benchmarkingu a databází osvědčených postupů (příkladů dobré praxe).
- Podporovat diskuse mezi institucemi odborného vzdělávání a přípravy v otázkách zajišťování kvality.
- Podporovat mezinárodní spolupráci a výměnu zkušeností prostřednictvím posílení tematického portálu při zajišťování kvality a rozšíření Společenství praxe.

Konkrétní cíle projektu jsou:

- Prozkoumat stávající přístupy k zajišťování kvality v zúčastněných zemích.
- Obohatit tematický portál různými obsahy, dokumenty, odkazy, články, videi.
- Šířit a prosazovat nástroj benchmarkingu na regionální, národní a evropské úrovni.
- Rozšířit komunitu praxe o více institucí odborného vzdělávání a přípravy a mobilizovat je prostřednictvím sociálních médií.

V letošním roce bude na webových stránkách www.bequal.info k dispozici aktualizovaný nástroj pro hodnocení výkonnosti organizací v odborném vzdělávání, který v rámci čtyř fází cyklu kvality EQAVET pomůže identifikovat silné i slabé stránky organizací. K dispozici jsou i příklady dobré praxe (osvědčené postupy) jiných organizací, které představují nejúčinnější způsob, jak dosáhnout žádoucího cíle. Věříme, že tento nástroj přispěje k lepšímu řízení kvality v českém odborném školství.

Kontakt

MgA. Adéla Plátková

Educational Association, o.s.

Info: www.educationalassociation.eu

Nad hradním vodojemem 35, 162 00 Praha 6

E-mail: educational.as@gmail.com